BÖLGESEL KALKINMA VE YÖNETİŞİM: 1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ ÖRNEĞİ*

Regional Development and Governance: 1915 Çanakkale Bridge Example

Mesut TANOĞLU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü,
mesuttanoglu@gmail.com Çanakkale/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mesut YÜCESAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Meslek Yüksekokulu,
Finans Bankacılık ve Sigortacılık, mesutyucesan@comu.edu.tr Çanakkale/Türkiye

ÖZ

Anahtar Kelimeler

1915 Çanakkale Köprüsü,
Bölgesel Yönetişim, Paydaş
Katılım Planı, Çevresel ve
Sosyal Etki Değerlendirme
JEL kodu: R11, J11, G34

Keywords

1915 Çanakkale Bridge,
Regional Governance,
Stakeholder Engagement
Plan and Environmental
and Social Impact
Assessment (ESIA),
JEL CodE: R11, J11, G34

Günümüzde ulusal kalkınma politikaları yerlerini bölgesel kalkınma politikalarına bırakmışlardır. Başarılı yönetim modellerinin bölgesel kalkınma üzerindeki etkisi açıktır. Kamu reformu kapsamında gündeme gelen yönetim kavramı bölgesel kalkınmanın itici gücü olabilecek bir potansiyele sahip görülmektedir.

Bu çalışmada Bölgesel Yönetim Modellerinin özellikle Avrupa Birliği uygulamaları ve Türkiye’de konu edilen Bölgesel Yönetişim Modelleri arasındaki ilişkinin analiz edilmesi; Çanakkale Boğazı’nda yapımına başlanan köprü özelinde Paydaşlarla Danışma Süreci’nin yönetim örnekleri olarak incelenmesi hedeflenmiştir.

Çanakkale Boğazı Köprüsü’nün inşaat ve işletme sürecinde etkilenecek yerlerin başında Lapseki geldiğinden, Lapseki halkının köprü ile ilgili algısı Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi SPSS ile analiz edilmiş, elde edilen veriler ile Paydaş Katılım Planı ve Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Raporu’nun etkinliği irdelenmiştir.

ABSTRACT

Today, national development policies have been replaced by regional development policies. The impact of successful governance models on regional development is clear. Governance term in the context of public reform is seen as a potential pushing factor for regional development.

In this study articles followed aimed to analyse relation of Regional Governance Models especially in European Union applications and same subject in relation with subjected Regional Governance Models in Turkey. It is aimed to examine the Consultation Process with Stakeholders as an example of governance in the bridge construction started in Çanakkale. Lapseki is one of the places to be affected during the construction and operation of the Çanakkale’s Bridge, we were analyzed with SPSS the perception of the people whose they live in lapseki about bridge and the effectiveness of the “Environmental and Social Impact Assessment” report was evaluated.

* Bu çalışma “Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim: 1915 Çanakkale Köprüsü Örneği” adlı yayınlanmış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Gelişen teknolojik imkânlar iletişim alanında hızlı bir değişim öngörmekte ve yönetsel fonksiyonlarda küçükten büyüğe bu değişimden etkilenmektedir. Bölgelerin geniş coğrafi yapıları ve farklı demografik, kültürel ve coğrafi özellikleri dikkate alındığında bölgesel kalkınma adına insan merkezli bir yönetim anlayışı ile yerele daha fazla karar hakkı verilmesinin bölgeler adına faydalı sonuçlar getirebileceği yaklaşımı hep savunula gelmiştir. Bir kısım araştırmacı için etkin ve sürdürülebilir bir kalkınmanın en temel şartı kamu kesimi ile özel sektörün ve sivil toplumun eşit paydaşlar olarak organizasyonudur. Yönetişim kavramı klasik olarak yöneten ve yönetilen üzerine kurgulanmış bir yönetim anlayışından, zamanla her iki tarafın da birbiri ile etkileşimde olduğu yönetim kavramına evrilmiştir (Özgökçeler, 2014: 67). Geleneksel yönetim süreçlerinde merkezi idare yerel yönetimlere merkez teşkilatları üzerinden etki edip taşırayı yönetirken, günümüzde gelişen teknolojik imkânların da vasıtasıyla yerel yönetimlere eskisine nazaran daha fazla yetki ve katılım imkânı tanınmaktadır. Modern dönem yaklaşımlarında ise yönetim kavramlarının gelişmesiyle beraber vatandaşların yönetime farklı kanalları kullanarak katılmaları sağlanabilmektedir. Bu dönemde özellikle sivil toplumun ve bunu örgütleyen STK (Sivil Toplum Kuruluşları) yapılanmaları ile alternatif katılıma dönük sistemler meydana getirilmiştir (Al, 2002: 179). OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) de yönetişimi “siyasal gücün ve kontrol mekanizmasının ekonomik ve sosyal kalkınma amacıyla kaynaklar üzerindeki icrası” şeklinde tanımlamaktadır (Eryiğit ve Sarıca, 2018: 3).

Tabi ve beşerî kaynakların dağılımı dünya üzerinde ve ülkeler temelinde eşit bir dağılım arz etmemektedir. Gelişme olgusunun alt yapısını oluşturan bu kaynakların eşit dağılmıyor olması bölgeler arasında gelişmişlik bakımından bazı farklılaşmaların gündeme gelmesine yol açmaktadır. Küreselleşme ile “bölge” kavramlarının giderek ekonomik düzeyle ilişkilendirildiği, iktisadi iş birliğinin bölgeleri oluşturduğu söylenebilir. Sovyetler Birliği’nin 1990 sonrası dağılmasıyla beraber değişen siyasi dengeler, ekonomi politikalarının “bölge” kavramına daha çok tesir ettiğini göstermektedir. Sosyal ve ekonomik kaynakların ülke sathında eşit biçimde dağılmaması bölgeler arası gelişmişlik farklarının kaynağı olduğuna göre bu farkların giderilmesi ve daha dengeli bir dağılımın sağlanması adına çalışma yürütülerek bölgesel kalkınma kavramına zemin hazırlanması, sağduyulu politikanın doğal sonucu olan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Poroy, 2004: 9). Az veya çok bölgeler arasında farklı iktisadi seviyeler her daim görülmektedir. Daha dar kapsamda bakıldığında ekonomik, sosyal anlamda var olan farklılaşma ve dengesizlik olarak düşünülebilir (Kulaksız, 2008: 18). Genel anlamıyla bölgesel kalkınma, yerel ölçekte iç dinamikleri aktif hale getirmeyi amaçlar. Bölgesel sosyal yapıların politik, ekonomik, kültürel ve alt yapı anlamında sürdürülebilir biçimde kalkınma ilkelerini benimsemesiyle topyekûn bir iyileşme süreci hedeflenir (Şahin ve Uysal, 2011: 36).

1975 yılından günümüze kadar defalarca gündeme gelmesine rağmen, çeşitli sebeplerle inşaatına başlanamayan Çanakkale’ye boğaz köprüsü projesi 2017 yılında hayata geçirilerek inşaatına başlanmıştır. Proje Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilen Çanakkale Otoyol ve Köprüsü İnşaat Yatırım ve İşletme A.Ş. (ÇOK A.Ş.) tarafından yürütülmektedir. Söz konusu Firma uluslararası borç verenin talebi doğrultusunda 2018 yılında halkın ve paydaşların fikirlerini almak için Paydaşlarla Danışma Süreci başlatmıştır. Bu süreç uyarınca firma bir Paydaş Katılım Planı oluşturarak Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme (ÇSED) raporu hazırlatmıştır (<http://www.1915canakkale.com/cevresel-ve-sosyal-etki-degerlendirmesi-CSSED>, Erişim Tarihi: 20.01.2019). ÇSED raporunun da ek olarak bulunduğu Paydaşlarla Danışma Süreci Raporu, basılı olarak muhtarlık ve belediyeler aracılığı ile halkın bilgisine sunulmuştur. Ayrıca söz konusu rapor elektronik formda Proje’nin web sitesinde (www.1915canakkale.com)’de paylaşılmıştır.

Paydaşlarla Danışma Süreci Raporunu incelediğimizde yaklaşık 1000 kişi ile görüşüldüğü, yazılı olarak görüş bildiren 198 paydaştan 67 tanesinin olumlu görüş bildirdiği belirtilmiştir. Bu etkileşim sonucunda firmaya iletilen en önemli hususların kamulaştırma konuları, sosyoekonomik etkiler, Proje’nin gerekçeleri, biyolojik çeşitlilik, doğal kaynakların korunması ve arazi kullanımı olduğu belirtilmiştir.

Çanakkale’de yapımına başlanan boğaz köprüsü, birçok kişi tarafından farklı yönleri ile değerlendirilmektedir. Köprü’nün hem inşaa sürecinde hem de işletim sürecinde en çok etkilenecek yerlerin başında Lapseki gelmektedir. Bu nedenle bu çalışmada Lapseki halkının projeye karşı olan

tutumları, ÇSED raporunda ele alınan konuların geçen süre zarfında geldiği durum değerlendirilerek, alınan tedbirlerin kamuoyu algısında yaratmış olduğu etki analiz edilmeye çalışılmıştır. Lapseki halkının projeye karşı olan tutumları yapılan anket çalışması ile analiz edilmiştir. Anket çalışmasında, yapımına başlanan 1915 Çanakkale Köprüsü'ne Lapseki'de ikamet eden insanların tutumunu ölçeceği düşünülen 14 soru sorulmuştur. Böylece; Lapseki'de ikamet eden halkın tutumları ve beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın ana kütlesini Lapseki'de yaşayan 18 yaş ve üzerindeki bölge halkı oluşturmaktadır. Araştırmaya sadece bu ilçede yaşayan halkın dâhil edilmesi, araştırmanın önemli bir kısıtını oluşturmakla beraber araştırma sonuçlarının genele uyarlanması amaçlanmaması bu kısıtı etkisiz kılmıştır.

2. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada katılımcıların boğaz köprüsünün Lapseki'ye negatif ve pozitif etkilerinin ölçümüne yönelik olarak toplumun bakış açısının yaş, meslek ve gelir düzeyi grupları arasında farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için ANOVA testinden yararlanılırken, sadece iki farklı değişkenli durumlar için, aralarındaki farklılığı anlamak için bağımsız T testi yapılmıştır. İki bölüm soruları arasındaki ilişki için korelasyon testinden yararlanılmıştır. Anketlerin analizleri için "Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi SPSS" kullanılmıştır. Anket üç kısımdan oluşmaktadır. Üçüncü kısım kişinin demografik özelliklerini saptamaya yönelik ifadelerden oluşurken, birinci ve ikinci kısım 14 sorudan oluşan 1'den 5'e kadar puanlamalı ölçekten oluşmaktadır. Bu ölçeğe göre kesinlikle katılmıyorum için 1 puan, katılmıyorum için 2 puan, kararsızım için 3 puan, katılıyorum için 4 puan, kesinlikle katılıyorum için 5 puan seçilmiş olmaktadır.

2. 1. Anket Örneğinin Demografik Özellikleri

Anket uygulaması Lapseki'de yerleşik 450 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki Tablo 1.'de katılımcılara ait yaş, cinsiyet, meslek grubu ve gelir düzeyi alt gruplarına ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 1.: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik Özellikler		f	%
Cinsiyet	Bayan	129	28,7
	Bay	321	71,3
Yaş	18-25	79	17,6
	26-30	64	14,2
	31-35	77	17,1
	36-40	72	16,0
	41-45	58	12,4
	46-50	29	6,4
	51-55	28	6,2
	56-60	14	3,1
	61-65	10	2,2
	65 ve üzer	21	4,7
Meslek	Memur	27	6,0
	İşçi	102	22,7
	Serbest Meslek	71	15,8
	Esnaf	100	22,2
	Emekli	34	7,6
	Ev Hanımı	51	11,3
	Öğrenci	65	14,4
Aylık Gelir Düzeyi	1000 TL ve altı	100	22,2
	1001 – 2200 TL	127	28,2
	2201 – 4000 TL	182	40,4
	4001 – 6000 TL	31	6,9
	6001 ve üzeri	10	2,2

Tablo 1. incelendiğinde ankete katılan 450 kişiden 321'inin erkek, 129'unun kadın olduğu yani katılımcıların %28,7'sinin kadın %71,3'ünün erkek olduğu görülmektedir. Bu veri ışığında Lapseki'deki anket çalışmamıza cevap verenlerin büyük çoğunluğunun erkek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun sebebi olarak; deneklerin yaklaşık %44'lük kesiminin işçi ve esnaf olması toplumumuzda çalışma hayatındaki kadının yeri özelinde değerlendirilebilir. Ayrıca kadınların ankete cevap vermede daha isteksiz olması da bu durumun sebebi olarak değerlendirilebilir.

Ankete katılan bireylerin 79'u yani %17,60'ı 18-25 yaş aralığındaki katılımcılardan; 77'si (%17,10) 31-35 yaş arasındaki katılımcılardan; 72'si (%16) 36-40 yaş arasındaki katılımcılardan; 64'ü (%14,20) 26-30 yaş arasındaki katılımcılardan; 58'i (%12,40) 41-45 yaş arasındaki katılımcılardan; 29'u (%6,40) 46-50 yaş arasındaki katılımcılardan; 28'i (%6,20) 51-55 yaş arasındaki katılımcılardan; 21'i (%4,70) 65 yaş ve üzeri yaştaki katılımcılardan; 14'ü (%3,10) 56-60 yaş arasındaki katılımcılardan ve 10 tanesi de yani %2,20'lik kesim de 61-65 yaş arasındaki katılımcılardan oluşmaktadır. Bu durum şunu göstermektedir: Ankete cevap verenlerin %64,9'luk kısmı 18-40 yaşları arası katılımcılardan oluşmaktadır.

Ankete katılan bireylerin gelir düzeyleri incelendiğinde 182 tanesinin (%40) 2.201-4.000 TL gelire sahip olduğu bu grubun en kalabalık grup olduğu; sadece 10 kişinin (%2,2) 6.001 TL üzeri gelire sahip olduğu görülmektedir. 1.000 TL altı ücret alan 100 kişinin genel olarak öğrenci ve ev hanımlarından oluştuğu anlaşılmaktadır. Öğrenci ve ev hanımlarından oluşan kitlenin Türkiye genelinde de düşük gelir seviyesine sahip olduğu bilinmektedir. Toplamda ankete katılan deneklerin %90,80'lik kısmı 4.000 TL'den az gelire sahiptir. Bu durumun bölgenin ekonomik koşullarına ve ankete katılanlara ait meslek grupları dağılımı ile uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

2. 2. Yüzde, Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.

Aşağıdaki Tablo 2'de Lapseki'de yerleşik kişilerin 1915 Çanakkale Köprüsü'nün ilçeleri üzerinde yaratacağı etkiler hakkındaki görüşlerini, diğer bir ifade ile yerel halkın 1915 Çanakkale Köprüsü'nün ortaya çıkaracağı etkileri algılama düzeyinin tespit edilmesine yönelik olarak hazırlanmış sorulara ait frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri gösterilmektedir.

Tablo 2.: Yüzde, Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyoru m		Katılmıyoru m		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum					
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{X}$	ss
1.1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'deki konut fiyatlarını artıracaktır.	1	0,20	5	1,10	46	10,20	203	45,10	195	43,30	450	100	4,30	0,71
2. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'deki meyve üreticilerine olumlu katkı yapacaktır.	11	2,40	51	11,30	131	29,10	111	24,70	146	32,40	450	100	3,73	1,10
3. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'nin göç almasına neden olacaktır.	174	38,70	159	35,30	101	22,40	14	3,10	2	0,40	450	100	1,91	0,88
4. 1915 Çanakkale Köprüsü tarım alanlarının azalmasına neden olacaktır.	168	37,30	148	32,90	101	22,40	24	5,30	9	2,00	450	100	2,02	1

5. 1915 Çanakkale Köprüsü nüfusunun artmasına neden olacaktır.	162	36	158	35,10	105	23,30	23	5,10	2	0,40	450	100	1,99	0,92
6. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'de sosyal hayatı olumlu yönde etkileyecektir.	13	2,90	74	16,40	131	29,10	124	27,60	108	24,00	450	100	3,53	1,11
7. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'de çevre kirliliğine neden olacaktır.	123	27,30	162	36,00	128	28,40	28	6,20	9	2,00	450	100	2,20	0,97
8. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'de işsizlik sorunu yaratacaktır.	78	17,30	114	25,30	134	29,80	97	21,60	27	6,00	450	100	2,74	1,16
9. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki ilçesinde trafik problemi yaratacaktır.	121	26,90	135	30,00	117	26,00	59	13,10	18	4,00	450	100	2,37	1,13
10. 1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki ilçesinde hava kirliliği yaratacaktır.	151	33,60	143	31,80	99	22,00	41	9,10	16	3,60	450	100	2,17	1,10
11.1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'deki Turizm faaliyetlerini artıracaktır.	7	1,60	24	5,30	90	20,00	170	37,80	159	35,30	450	100	4,00	0,95

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere Çanakkale Boğazı Köprüsü ile ilgili algılardan en güçlü olanı konut fiyatlarındaki artış beklentisidir. "1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'deki konut fiyatlarını artıracaktır." şeklinde hazırlanmış olan soruya verilen yanıtlar incelendiğinde 195 katılımcının kesinlikle katılıyorum, 203 katılımcının ise katılıyorum şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Ayrıca "1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'nin göç almasına neden olacaktır." ve "1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki nüfusunun artmasına neden olacaktır." sorularına verilen yanıtların birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Yine birbiri ile yakın bağlantılı olan 1915 Çanakkale Köprüsü'nün Lapseki'deki hava ve çevre kirliliği yaratıp yaratmayacağı konusundaki beklentilerin ölçüldüğü sorulara verilen yanıtların oldukça iyimser olduğu görülmektedir. İşsizliğin artacağı ile trafik sorununun artacağı yönündeki olumsuz beklentilerin de düşük çıkması deneklerin kendi içindeki tutarlılığı göstermektedir.

2. 3. Birinci Bölüm Soruları İçin T Test ve ANOVA Test Sonuçları

Katılımcıların cevaplaması için sunulan Anket toplamda 3 farklı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm ve ikinci bölüm soruları Lapseki ilçesinde yerleşik kişilerin 1915 Çanakkale köprüsünün yaratacağı etkiler konusunda beklentilerini tespit etmeye yönelik olarak hazırlanırken, üçüncü bölüm soruları ise katılımcılara ait demografik özelliklerin tespitine yönelik olarak oluşturulmuştur. Aşağıdaki bölümlerde birinci bölüm sorularına verilen yanıtlar üzerinden elde edilen veriler kullanılarak gerçekleştirilen T Testi ve Anova testi sonuçları yer almaktadır.

Aşağıdaki Tablo 3.'de katılımcıların birinci bölüm sorularına verdikleri yanıtların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacı ile gerçekleştirilen T Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3.: Birinci Bölüm Soruları İçin Cinsiyete Göre T Testi

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	s.s.	T	P
1. Bölüm Soruları	Bay	321	2,805	0,380	0,849	0,397
	Bayan	129	2,839	0,388		

Bağımsız örneklem t testi, erkek ve kadın deneklerin Çanakkale Boğazı Köprüsüne karşı tutum farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda, Erkek ($X=2.805$, $SS=0.380$) ve Kadın ($X=2.839$, $SS=0.388$) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t=0.849$, $p=0.397$). Bu sonuçlara göre, 1. bölüm sorularına verilen yanıtlarda erkek ve kadın katılımcılar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Aşağıdaki Tablo 4’de anket uygulamasının birinci bölüm sorularına verilen yanıtlarda katılımcıların yaşlarına göre bir farklılığın var olup olmadığının tespiti için ANOVA Test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.: Birinci Bölüm Soruları İçin Yaşa Göre ANOVA Testi

	YAŞ	n	F	p	Çoklu Karşılaştırma (Scheffe)
1. BÖLÜM SORULARI	18-25	79	1,688	0,152	(-)
	26-30	64			
	31-35	77			
	36-40	72			
	41-45	56			
	46-50	29			
	51-55	28			
	56-60	14			
	61-65	10			
	66 ve üzeri	21			

Yukarıdaki Tablo 4 incelendiğinde P olasılık değerinin 0,152 ve $F= 1,688$ olarak tespit edildiği görülmektedir. P olasılık değerinin 0,05’den büyük olması nedeni ile katılımcıların yaşlarına göre birinci bölüm sorularına verilen yanıtların anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların farklı yaş gruplarından olmaları verilen yanıtlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Tablo 5.: Birinci Bölüm Soruları İçin Mesleğe Göre ANOVA Testi

	Meslek	n	F	p	Çoklu Karşılaştırma (Scheffe)
1. BÖLÜM SORULARI	Memur	27	2,424	0,026	(-)
	İşçi	102			
	Serbest	71			
	Esnaf	100			
	Emekli	34			
	Ev Hanımı	51			
	Öğrenci	65			

Yukarıdaki Tablo 5’de katılımcıların mesleklerine göre birinci bölüm sorularına verdikleri yanıtlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın bulunup bulunmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen ANOVA Test sonuçları yer almaktadır. Sonuçlara göre olasılık değeri 0,026 olarak belirlenmiştir. Bu durumda P olasılık değeri 0,05’den küçük olduğu için katılımcıların meslek gruplarına göre birinci bölüm sorularına verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılığın var olduğu görülmektedir. Bu farklılık öğrenci ve işçi meslek gruplarına ait kişilerin köprü inşasına bakış açısındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır.

Tablo 6.: Birinci Bölüm Soruları İçin Gelir Düzeyine Göre ANOVA Testi

	Geliri	n	F	p	Çoklu Karşılaştırma (Scheffe)
1. BÖLÜM SORULARI	1.000 TL altı		(-)	(-)	(-)
	1.001-2.200				
	2.201-4000				
	4.001-6000				
	6.001 ve Üzeri				

Yukarıdaki Tablo 6’da katılımcıların birinci bölüm sorularına verdikleri yanıtların gelir düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan ANOVA Test sonuçları gösterilmektedir. P olasılık değeri 0,05’den büyük olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Diğer bir ifade ile katılımcıların gelir düzeyleri ile birinci bölüm sorularına verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

2. 4. İkinci Bölüm Soruları İçin T Test ve ANOVA Test Sonuçları

Tablo 7.: İkinci Bölüm Soruları İçin Cinsiyete Göre T Testi

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	s.s.	t	P
2. Bölüm Soruları	Bay	321	3,523	0,748	0,183	0,855
	Bayan	129	3,587	0,714		

Bağımsız örneklem t testi, erkek ve kadın deneklerin Çanakkale Boğaz Köprüsüne karşı tutum farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda, P Olasılık değeri 0,183 olarak tespit edilmiştir. Olasılık değeri 0,05’den büyük olduğu için istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, 2. Bölüm sorularına verilen yanıtlar üzerinde cinsiyet farklılığının anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Tablo 8.: İkinci Bölüm Soruları İçin Yaşa Göre ANOVA Testi

	YAŞ	n	F	p	Çoklu Karşılaştırma (Scheffe)
2. BÖLÜM SORULARI	18-25	79	1,552	0,160	(-)
	26-30	64			
	31-35	77			
	36-40	72			
	41-45	56			
	46-50	29			
	51-55	28			
	56-60	14			
	61-65	10			
	66 ve üzeri	21			

Yukarıdaki Tablo 8’de katılımcıların yaş gruplarına göre ikinci bölüm sorularına verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılığın bulunup bulunmadığı test edilmiştir. ANOVA Testi sonuçlarına göre p olasılık değeri 0,160 olarak tespit edilmiştir. P olasılık değeri 0,05’den büyük olduğu için ($p >$

0,05) katılımcıların yaş gruplarının ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. Benzer şekilde aşağıdaki Tablo 9'da ikinci bölüm sorularına verilen yanıtların katılımcıların meslek gruplarına göre bir farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir.

Tablo 9.: İkinci Bölüm Soruları İçin Mesleğe Göre ANOVA Testi

	Meslek	n	F	p	Çoklu Karşılaştırma (Scheffe)
2. BÖLÜM SORULARI	Memur	27	1,427	0,224	(-)
	İşçi	102			
	Serbest Meslek	71			
	Esnaf	100			
	Emekli	34			
	Ev Hanımı	51			
	Öğrenci	65			

Tablo 9'da ANOVA Test sonuçlarına göre p olasılık değeri 0,224 olarak tespit edilmiştir. ($p > 0,05$) olduğu için katılımcıların meslek grupları ile ikinci bölüm sorularına verdikleri yanıtlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı görülmektedir.

Son olarak katılımcıların gelir düzeylerindeki farklılıkların ikinci bölüm sorularına verdikleri yanıtlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı test edilmiştir.

Tablo 10.: İkinci Bölüm Soruları İçin Gelir Düzeyine Göre ANOVA Testi

	Gelir Düzeyi	n	F	p	Çoklu Karşılaştırma (Scheffe)
2. BÖLÜM SORULARI	1.000 TL altı	100	1,688	0,152	(-)
	1.001-2.200	127			
	2.201-4000	182			
	4.001-6000	31			
	6.001 ve Üzeri	10			

Yukarıdaki Tablo 10'da Anova testi sonuçlarına göre p olasılık değeri 0,152 olarak tespit edilmiştir. P olasılık değerinin 0,05'den büyük olması nedeni ile gelir düzeyindeki farklılıkların ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Birinci bölüm soruları ile ikinci bölüm sorularının birbirlerine paralellik gösteriyor olması nedeni ile T Test ve ANOVA Test sonuçlarının da birbirlerine uyumlu olması katılımcıların anket sorularını cevaplarırken verdikleri yanıtlar arasında tutarlılık bulunduğunu göstermektedir.

2. 5. Korelasyon ve Regresyon Analizi

İki değişken arasında doğrusal bir ilişkinin varlığını tespit etmek, eğer bir ilişki varsa da bu ilişkinin yönünü ve kuvvetini belirlemek için korelasyon yöntemi kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2004:31). Anket içeriğinde yer alan birinci bölüm soruları ile ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar üzerinden elde edilen veriler kullanılarak gerçekleştirilen korelasyon analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11.: Korelasyon Tablosu

Boyutlar	Pearson Korelasyon Katsayısı	1. BÖLÜM SORULARI	Belirtme Katsayısı R^2
2. BÖLÜM SORULARI	r	0,749	0,072
	p	0,000	

Yukarıdaki Tablo 11’de ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar ile birinci bölüm sorularına verilen yanıtlar arasındaki ilişkinin tespitine yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Verilerin normal dağıldığı durumlarda Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmaktadır. Eğer veriler normal dağılmıyor ise Spearman Rank Korelasyon Katsayısı tercih edilmektedir. Çalışmamızda serilerin normal dağıldığı tespit edildiği için korelasyon analizi Pearson Korelasyon Katsayısı üzerinden yorumlanacaktır.

Korelasyon katsayısı r ’nin aldığı değer üzerinden yapılan analizlerde aşağıdaki sınırlamalar baz alınmaktadır;

$r < 0.2$ ise çok zayıf ilişki yada korelasyon yok

0.2-0.4 arasında ise zayıf korelasyon

0.4-0.6 arasında ise orta şiddette korelasyon

0.6-0.8 arasında ise yüksek korelasyon

$0.8 >$ ise çok yüksek korelasyon (Allen, 1995: 17)

Yukarıdaki sınırlamalar ışığında $r=0,74$ olduğu için birinci bölüm sorularına verilen yanıtlar ile ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar arasında yüksek bir korelasyonun var olduğu görülmektedir.

Aşağıdaki Tablo 12’de basit regresyon analizi sonuçları gösterilmektedir. Birinci bölüm soruları ile ikinci bölüm soruları arasında doğrusal bir ilişkinin var olup olmadığının tespitine yönelik oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir;

H0: Birinci Bölüm ve İkinci Bölüm soruları arasında doğrusal bir ilişki yoktur.

H1: Birinci Bölüm ve İkinci Bölüm soruları arasında doğrusal bir ilişki vardır.

Tablo 12.: Regresyon Tablosu

Model	Standardize Edilmiş β	t	p	Regresyon Modeline İlişkin Değerler
2.BÖLÜM SORULARI	0,139	5,901	0,000	Adj.R ² =0,070 F=34,817 P=0,000

Basit regresyon analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 3.12’ye göre ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar ile birinci bölüm sorularına verilen yanıtlar arasında pozitif bir ilişkinin var olduğu görülmektedir. T değeri 5,901 ve p olasılık değeri 0,00 şeklinde tespit edilmiştir. Bu durumda olasılık değeri 0,05 anlamlılık düzeyinden daha küçük olduğu için Ho hipotezi reddedilecek ve değişkenler arasında pozitif bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılabacaktır.

SONUÇ

Ülkemizde bölgesel kalkınma kavramı AB üyelik süreci kapsamında farklı bir yaklaşıma büründüğü halde kavramsal olarak sadece bu süreç özelinde anlaşılamaz. Türkiye’nin yönetişime bakış açısını daha ziyade 1980’lerden itibaren etkin bir şekilde parçası olduğu serbest piyasa ekonomisi kuralları şekillendirmiştir.

Bölgesel kalkınma kavramı ele alındığında üretim sistemi, tüketim sistemi ve dağıtım süreçleri hesaba katılmak zorundadır. 20. Yüzyılın son çeyreğinde başlayan liberalleşmeyle birlikte bölgeler

arasındaki dengesizliklerin merkezi otoriteler tarafından yönetilmesini esas alan modeller çeşitli sorunlara yol açmıştır. Türkiye'nin bölgesel kalkınma stratejileri liberalizme adaptasyon sürecinden geçmiş ve birtakım sıkıntılar yaşamıştır. Bu süreçte bölgesel kalkınmayı sağlamanın sadece merkezi otoritenin karar verdiği teşviklerle mümkün olamayacağı anlaşılmıştır. Bu duruma çözüm olarak merkezi otoriteye ait bazı yetkilerin dağıtılması ve yerele gerekli önemin verilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Çanakkale'de yapımına 2017 yılında başlanan boğaz köprüsünün hem inşaa aşamasında hem de işletme aşamasında bazı bölgesel etkileri olacaktır. Boğaz köprüsünün yapılması, İstanbul ile Güney Marmara ve Ege bölgeleri arasındaki turizm ve ticari mal akışının az gelişmiş bölge lehine değişimini sağlayacaktır. Bölge halkı köprünün maliyet hesaplamalarından çok direkt etkileri ile alakadar olmaktadır.

Proje Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilen Çanakkale Otoyol ve Köprüsü İnşaat Yatırım ve İşletme A.Ş. (ÇOK A.Ş.) tarafından yürütülmektedir. Söz konusu firma bu etkileri analiz edip tedbirler almak için bazı çalışmalar yapmıştır. Bu kapsamda firma 2018 yılında halkın ve paydaşların fikirlerini almak için Paydaşlarla Danışma Süreci başlatmıştır. Bu süreç uyarınca firma bir Paydaş Katılım Planı oluşturarak ÇSED raporu hazırlatmıştır. Bu rapor hazırlanırken yaklaşık 1000 kişi ile görüşülmüş, bu görüşmeler neticesinde firmaya iletilen en önemli hususların sırasıyla; kamulaştırma konuları, sosyoekonomik etkiler, Proje'nin gerekçeleri, biyolojik çeşitlilik, doğal kaynakların korunması ve arazi kullanımı olduğu belirtilmiştir.

Köprünün hem inşaa sürecinde hem de işletim sürecinde en çok etkilenecek yerlerin başında Lapseki gelmektedir. Bu nedenle bu çalışma ile Lapseki halkının projeye karşı olan tutumları ve köprü inşaatının dolaylı ve direkt etkilerine bakış açısını değerlendirme amaçlanmıştır. Paydaşlarla Danışma Süreci Raporu ve ÇSED raporu; bölgesel kalkınma perspektifinde şekillenen yönetim anlayışına iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler ile Paydaşlarla Danışma Süreci Raporu'ndaki çıkarımların ışığında anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket çalışmasında; 321'i erkek 129'u kadın olmak üzere toplamda 450 kişi ile yüz yüze görüşülmüştür. Anket çalışması sonucunda ortaya çıkan başlıca bulgular şunlardır: Erkek ve kadın deneklerin Çanakkale Boğazı Köprüsü'ne karşı tutum farklarını ortaya koymak için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, erkek ve kadın grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlara göre, kadın katılımcıların tutumlarının erkek katılımcılara göre daha pozitif olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

Anket sonuçlarına uygulanan t-testi, anova testi gibi hipotez testleri değişkenler arasındaki ilişkiye dair açıklayıcı ve kesin bir bilgi vermemektedir. Değişkenlerin birlikte azalıp çoğalmaları istatistiksel olarak anlamlı olması bir sebep sonuç ilişkisinden kaynaklanmayabilmektedir. Değişkenler arasındaki ilişkinin şeklini, yönünü ve kuvvetini belirleyebilmek için regresyon ve korelasyon analizi yöntemleri uygulanmıştır.

Anketin 1. bölümdeki ÇSED raporunda ve literatür taramasında elde edilen Çanakkale Boğazı Köprüsü'nün Lapseki'ye olası negatif etkileriyle ilgili sorulara verilen cevaplar ve 2.bölümde olası pozitif etkileriyle ilgili sorulara verilen cevaplar arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizi sonucunda korelasyon katsayısı (r) = 0,74 olarak tespit edilmiştir. Bu değer birinci bölüm sorularına verilen yanıtlar ile ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar arasında yüksek bir korelasyonun var olduğunu göstermiştir.

Birinci bölüm soruları ile ikinci bölüm soruları arasındaki doğrusal ilişkinin tespitine yönelik iki adet hipotez oluşturularak basit regresyon analizi yapılmıştır. Basit regresyon analizi sonuçlarına göre T değeri 5,901 ve p olasılık değeri 0,00 şeklinde tespit edilmiştir. Olasılık değeri 0,05 anlamlılık düzeyinden daha küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Böylece; ikinci bölüm sorularına verilen yanıtlar ile birinci bölüm sorularına verilen yanıtlar arasında pozitif bir ilişkinin var olduğu anlaşılmıştır. Bağımlı değişkendeki varyans oranını temsil eden Korelasyon katsayısının karesi 0,07 olarak bulunmuştur. Bu değer, bağımlı değişkendeki varyansın modelin %7'sini açıklayabildiği

anlamına gelmektedir. Geri kalan %93'lük kesimin ise model dışı diğer faktörlerden kaynaklandığı anlamına gelmektedir. Örneğin 1. bölüm 1. sorusu olan "1915 Çanakkale Köprüsü Lapseki'deki konut fiyatlarını artıracaktır." sorusuna verilen cevaplar ile 2.bölüm sorularındaki korelasyonu şekillendiren etmen, kişilerin yaşı veya mesleği ile ilgili olmaktan çok konut sahibi olup olmadığı ile ilgili görülmektedir. Konut sahipleri bu durumu pozitif etki olarak algılayorken; konut sahibi olmayanlar için bu durum negatif olarak algılanmaktadır.

Çanakkale Boğazı Köprüsü ile ilgili algılardan en güçlü olanı konut fiyatlarındaki artış beklentisidir. Bu durum her ne kadar olumsuz olarak görünse de rant beklentisi açısından bakıldığında hem ÇSED raporu ile uyumlu olduğu hem de doğuracağı sonuç itibarı ile olumlu olarak değerlendirilebilir; Birbiri ile bağlantılı olarak nüfus artışı ve Lapseki'nin göç alacağına dair beklentiler anket sonuçlarındaki en düşük değerlere sahiptir; halkın büyük bir kesiminin ÇSED raporundan haberi yoktur. Ayrıca öğrenci ve işçi meslek gruplarının köprü inşasına dair algılarında farklılık olduğu anlaşılmıştır. Anket çalışması analizlerinin bize göstermiş olduğu en belirgin sonuç köprü ile ilgili algının genel itibarı ile olumlu olduğudur.

KAYNAKÇA

- Al, Hamza (2002). *Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*. Ankara: Bilim Adamı Yayınları.
- Allen, Edwards (1995). Doğrusal regresyon ve korelasyona giriş, (Çeviri Selim Hovardaoğlu); Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Büyüköztürk, Şener (2004). *Sosyal Bilimler için Veri Analiz Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Eryiğit, Burak Hamza; Sarıca, Adem (2018). IMF, Dünya Bankası, OECD'nin Yönetişim Yaklaşımı ve Kü-Yerelleşme. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1),61-74.
- Kulaksız, Yahya (2008). Türkiye'de Bölgesel Gelişmişlik Farkları, İstihdam ve Kurum Hizmetlerinin Çeşitlendirilmesi, Türkiye İş Kurumu, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Özgökçeler, Serhat (2014). Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: "Yerel Yönetişim" [Bursa Kent Konseyi Örneği] İş, Güç. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Ocak, 67.
- Poroy, Hüseyin (2004). Bölgesel Gelişme Stratejileri Çerçevesinde Yeşilirmak Havza Perspektifi. *Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu*, 1, 16.
- Şahin, Mehmet; Uysal, Özge (2011). Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Yatırım Teşviklerinin Analizi. *Maliye Dergisi*, 160, 36.

İnternet Kaynakları

- 1915 Çanakkale Köprüsü, <http://www.1915canakkale.com/cevresel-ve-sosyal-etki-degerlendirmesi-CSED>, (Erişim Tarihi: 20.01.2019).